

ДІЯЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ, ЯКІ ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ГОСПОДАРСЬКИХ СУДІВ

У статті досліджується діяльність уповноважених державою суб'єктів, які забезпечують функціонування та діяльність господарських судів. Звертається увага на особливості таких суб'єктів і здійснюється їх класифікація.

Ключові слова: господарські суди, специфічна діяльність, суб'єкти судової системи, класифікація.

В статье исследуется деятельность уполномоченных государством субъектов, обеспечивающих функционирование и деятельность хозяйственных судов. Обращается внимание на особенности таких субъектов и осуществляется их классификация.

Ключевые слова: хозяйственные суды, специфическая деятельность, субъекты судебной системы, классификация.

The article deals with the activities of state-authorized entities, which ensure the functioning and operation of economic courts. Attention is paid to the features of such entities and their classification is carried out.

Key words: economic courts, specific activity, subjects of the judicial system, classification.

Вступ. Господарські суди посідають особливе місце в судовій системі України. Відзначаючи вагоме значення господарських судів у здійсненні правосуддя, варто підкреслити, що великий вплив на ефективність їхньої діяльності мають визначені нормативно-правовими актами суб'єкти судової системи, які забезпечують функціонування та діяльність господарських судів.

Як слушно підкреслює Н.Д. Квасневська, суди всіх інстанцій і видів спеціалізації є стрижнем судової системи України, навколо якого утворюються та функціонують інші структури. Учена до таких структур зараховує органи суддівського самоврядування; Державну судову адміністрацію та її територіальні управління; апарати судів; Вищу кваліфікаційну комісію суддів; Вищу раду юстиції; Національну школу суддів [1, с. 44–45].

Наведена структура судової системи України включає в себе не тільки суди всіх ланок і рівнів, а й допоміжні органи і структури [1, с. 45].

Постановка завдання. Узявши за основу наведену структуру, з метою з'ясування впливу суб'єктів судової системи на діяльність господарських судів, здійснимо дослідження їхньої діяльності.

Результати дослідження. Аналіз нормативно-правових актів у досліджуваній сфері дає підстави визнати, що провідним суб'єктом судової системи України є Вища рада правосуддя, яка є колегіальним, незалежним конституційним органом державної влади та суддівського врядування, який діє в Україні на постійній основі для забезпечення незалежності судової влади, її функціонування на засадах відповідальності, підзвітності суспільству, формування добросовісного й високопрофесійного корпусу суддів, додержання норм Конституції та законів України, а також професійної етики в діяльності суддів і прокурорів [2].

Організаційну, правову, аналітичну, інформаційно-довідкову та матеріально-технічну роботу щодо забезпечення діяльності Вищої ради правосуддя здійснює секретаріат, у складі секретаріату діє служба інспекторів Вищої ради правосуддя, керівник служби інспекторів, який підпорядковується Голові Вищої ради правосуддя.

Державна судова адміністрація України здійснює організаційне та фінансове забезпечення діяльності органів судової влади, у своїй діяльності цей державний орган підзвітний Вищій

радї правосуддя [3]. Відповідно до норм указанного Закону, підтримання громадського порядку в судї, припинення проявів неповаги до суду, а також охорону приміщень суду, органів та установ системи правосуддя, виконання функцій щодо державного забезпечення особистої безпеки суддів і членів їхніх сімей, працівників суду, забезпечення безпеки учасників судового процесу здійснює служба судової охорони.

Діяльність Державної судової адміністрації нерозривно пов'язана з організаційним забезпеченням роботи суду, яке здійснює його апарат, який очолює керівник апарату. У своїй діяльності служба персоналу підпорядковується безпосередньо керівнику апарату суду. У кожному судї діє служба судових розпорядників, які забезпечують додержання особами, які перебувають у судї, встановлених правил, виконання ними розпоряджень головуючого в судовому засіданні.

Державним органом суддівського врядування є Вища кваліфікаційна комісія суддів (далі – ВККС) України. Статус, повноваження, склад, порядок формування ВККС регулюється нормами Закону України «Про судоустрій і статус суддів», зокрема вона вносить до Вищої ради правосуддя рекомендацію про призначення кандидата на посаду судді; визначає потреби в державному замовленні на професійну підготовку кандидатів на посаду судді в Національній школі суддів України [3].

Організаційне забезпечення діяльності ВККС України здійснює секретаріат, а також служба інспекторів ВККС, які діють виключно за дорученням члена ВККС відповідно до актів, що регулюють діяльність ВККС.

Секретаріат ВККС України здійснює організаційне, правове, аналітичне, кадрове, документальне, інформаційне, матеріально-технічне, фінансово-економічне, господарське та інше забезпечення діяльності ВККС. Для здійснення членами ВККС своїх повноважень діє служба інспекторів у кількості сорока двох інспекторів. Інспектори ВККС призначаються на посади та звільняються з посад Головою ВККС за пропозицією відповідного члена ВККС. З метою сприяння ВККС у встановленні відповідності судді (кандидата на посаду судді) критеріям професійної етики й доброчесності з метою кваліфікаційного оцінювання діє Громадська рада доброчесності.

Недоліком Громадської ради доброчесності є те, що, по-перше, її висновки мають рекомендаційний характер, а по-друге, як уважають експерти GRECO у Звіті «Запобігання корупції серед народних депутатів, суддів та прокурорів», який присвячений четвертому раунду оцінювання України, ухваленому на 76-му пленарному засіданні (Страсбург, 19–23 червня 2017 року), роль Громадської ради доброчесності (відповідно до нового Закону України «Про судоустрій і статус суддів») є спірною [4].

Для захисту професійних інтересів суддів і вирішення питань внутрішньої діяльності суддів в Україні діє суддівське самоврядування – самостійне колективне вирішення зазначених питань судьями. Організаційними формами суддівського самоврядування є збори суддів, Рада суддів України, з'їзд суддів України.

Найвищим органом суддівського самоврядування є з'їзд суддів України, який:

1) заслуховує звіти Ради суддів України про виконання завдань органів суддівського самоврядування щодо забезпечення незалежності судів і суддів, стан організаційного та фінансового забезпечення діяльності судів;

2) заслуховує інформацію Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про її діяльність;

3) заслуховує інформацію Голови Державної судової адміністрації України про її діяльність, зокрема щодо організаційного, фінансового та матеріально-технічного забезпечення діяльності органів судової влади;

4) призначає суддів Конституційного Суду України відповідно до Конституції й законів України;

5) обирає членів Вищої ради правосуддя та приймає рішення про звільнення їх з посади члена Вищої ради правосуддя відповідно до Конституції й законів України;

6) обирає членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та приймає рішення про звільнення їх з посади відповідно до цього Закону;

7) звертається з пропозиціями щодо вирішення питань діяльності судів до органів державної влади та їхніх посадових осіб;

8) обирає Раду суддів України;

9) розглядає інші питання суддівського самоврядування відповідно до закону.

З'їзд суддів України приймає рішення, що є обов'язковими для всіх органів суддівського самоврядування й усіх суддів [3].

Отже, кожен із указаних суб'єктів наділений різноманітними повноваженнями, тому варто погодитися з думкою, що під час характеристики суб'єкта адміністративно-правових відносин

доцільно врахувати статус суб'єктів таких відносин, правоздатність і дієздатність особи, визнану законом, галузеву належність, оскільки комплекс прав та обов'язків суб'єкта адміністративних правовідносин у різних галузях управління наділений різними за змістом і обсягом адміністративними повноваженнями [5, с. 207].

До суб'єктів, які мають вплив на функціонування й діяльність господарських судів і загалом судової системи України, варто зарахувати:

1. Вищу раду правосуддя:
 - 1) секретаріат Вищої ради правосуддя;
 - 2) службу інспекторів Вищої ради правосуддя (допоміжні органи, що сприяють організації та функціонуванню Вищої ради правосуддя).
2. Вищу кваліфікаційну комісію суддів України:
 - 1) секретаріат Вищої кваліфікаційної комісії суддів України;
 - 2) службу інспекторів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України; (допоміжні органи, що сприяють організації та функціонуванню Вищої кваліфікаційної комісії суддів України);
 - 3) Національну школу суддів України;
 - 4) Громадську раду доброчесності.
3. Державну судову адміністрацію України:
 - 1) службу судових розпорядників;
 - 2) службу судової охорони;
 - 3) апарат суду (допоміжні органи, що сприяють організації, функціонуванню та діяльності судів України).
4. Суддівське самоврядування (діє для захисту професійних інтересів суддів і вирішення питань внутрішньої діяльності судів в Україні):
 - 1) збори суддів;
 - 2) Раду суддів України;
 - 3) з'їзд суддів України.

Незважаючи на наявність різноманітних суб'єктів судової системи, що характеризуються специфічними ознаками, діяльність указаних суб'єктів публічної адміністрації, які наділені різноманітними повноваженнями, неможлива поза механізмом діяльності судів (суду).

Висновки. На основі проведеного дослідження суб'єктів судової системи можемо зробити висновок, що вказані суб'єкти забезпечують функціонування та діяльність господарських судів – це не механічне поєднання окремих суб'єктів публічної адміністрації судової системи, а регламентована й санкціонована державою організаційна та впорядкована цілісна система суб'єктів, які мають вирішальний вплив на функціонування діяльності господарських судів.

Основними ознаками, що вказують специфічну діяльність суб'єктів судової системи, є те, що вони виконують публічне управління відповідно до встановлених нормативно-правових актів; здійснюють свою діяльність у специфічній сфері суспільних відносин; наділені повноваженнями державно-владного характеру. Указані суб'єкти судової системи, які відрізняються між собою функційними повноваженнями, відображають правовий статус кожного, які, крім того, доповнюються й власними рисами, покликани державою забезпечити основну функцію господарського суду – здійснення правосуддя.

Список використаних джерел:

1. Квасневська Н.Д. Особливості структури судової системи України. Наше право. 2016. № 1. С. 42–46.
2. Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21.12.2016 № 1798-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 7–8. Ст. 5.
3. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2016. № 31. Ст. 545.
4. Звіт «Запобігання корупції серед народних депутатів, суддів та прокурорів»: Ухвалено на 76-му пленарному засіданні (Страсбург, 19–23 червня 2017 року). URL: <https://rm.coe.int/gresoeval4rep-2016-9-p3-76-gresco-19-23-2017-/1680737206>.
5. Світличний О.П. Суб'єкти публічної адміністрації: сучасний вимір. Службове право: витоки, сучасність та перспективи розвитку: колективна монографія / за заг. ред. Т.О. Коломоєць, В.К. Колпакова. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2017. С. 205–217.